

Reino Kotajärvi
Pörsiöntie 8
99600 Sodankylä

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Reino Kotajärvi
Pörsiöntie 8
99600 Sodankylä

Muut hakijat: Raino Kotajärvi

Vireilletulopvm: 21.10.2013

Etuoikeuspvm: 21.10.2013

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla Reino ja Raino Kotajärvelle kullanhuuhdantaluvan lupatunnuksella HL2013:0041. Tällä luvalla jatketaan valtausoikeuden kaivnro 9082 voimassaoloa.

Perustelut: Hakijat ovat osoittaneet, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdantaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 5,0 ha
Alueen nimi: Kiirunakuru
Sijainti: Sodankylä, Kopsusselkä, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa.
Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupa perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupa perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on

lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhdontalupa on voimassa kolme vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 65 §.

Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaolon jatkamiselle, koska kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivun suorittamiseen lupa-alueella.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhtojan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se täyttää jatkuvasti turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu. Kullanhuuhdonta-alueella ei oikeuta pitämään lupa-alueella kullanhuuhdonta-alueeseen kuuluvia rakennuksia, rakennelmia, laitteita tai muuta tavaraa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdonta-alueen haltijoiden on talven ajaksi luiskattava kaivukuopat ja merkittävät ne hyvin tai peitettävä kuopat. Alueelle ei saa jättää myöskään puiden väliin viritettyjä naruja tai köysiä.

Perustelut: Kullanhuuhdonta-alueen nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue kuuluu Lapin paliskunnan alueeseen. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonna poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on huolehdittava, ettei luvan mukaisesta toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

Perustelut: Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä. Uuden lain myötä kullanhuuhdonta-alueen suurin mahdollinen koko pieneni seitsemästä hehtaarista viiteen hehtaariin. Tämän seurauksena kullanhuuhdontalupien keskikoko tulee pieneneään ja toiminnan yhteisvaikutus vähenemään.

Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsittelyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsittelyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kullanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kullanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava 1600 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella.

Alueella harjoitetaan lapiokaivua ja alue on kohtuullisesti saavutettavissa.

Alueella oleva rakennelma on huomioitu vakuutta määritettäessä.

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijoiden saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §.

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvan haltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Hakija on todennut alueella sijaitsevan lautarakenteisen, kooltaan n 2,5m x 1,7m olevan varastorakennelman. Rakennelmaa voidaan pitää kullanhuuhdonnan kannalta välttämättömänä ja kooltaan vähäisenä ja kevytrakenteisena. Luvan saajan on selvitettävä rakentamiseen mahdollisesti tarvittavien muiden lupien tarve ja haettava ne asianomaisilta viranomaisilta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §.

Hakijan toiminta alueella on ollut kaivosviranomaiselle toimitettujen vuosiraporttien mukaan aktiivista, eikä alueen hallinnasta vastaava viranomaisilta ole ilmoittanut lausunnossaan vastustavansa rakentamista.

Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Sodankylän kunnan ilmoitustauluilla. Hakemus on ollut nähtävillä 13.1.2014 saakka. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 13.1.2014.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin paliskunnalle 13.12.2013.
Lapin paliskunta ei ole jättänyt lausuntoaan hakemuksesta.
- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 13.12.2013.
Metsähallituksen lausunto 20.12.2014

LAUSUNTO

Haettu alue sijaitsee Kopsusojan keskimmäisen latvahaaran varrella Urho kekkosen kansallispuistossa Sodankylän kunnassa. Hakijalla on osin samalla alueella 31.12.2013 päättyvä valtaus 9082/1 (6,6 ha).

Haetulta alueelta ei tällä hetkellä tunneta uhanalaisten lajien esiintymiä. Alue kuuluu Natura 2000-alueeseen Urho Kekkonen kansallispuisto-Sompio-Kemihaara, FI1301701, ja sisältää EU:n luontodirektiivin Liitteen 1 luontotyyppiä Tunturikankaat ja Tunturikoivikot. Lisäksi hakemusalueen yläosassa noin 70 metrin matkalta on inventoitu kesällä 2013 Natura 2000-luontotyyppiä Karut tunturiniityt, joka tulisi säästää kaivutoimilta.

Kullanhuuhdantalupahakemuksen sisälle jäävien Tunturikankaiden ja Tunturikoivikoiden osuus kaikista Urho Kekkonen kansallispuisto-Sompio-Kemihaara –Natura-alueen em. luontotyypeistä jää hyvin vähäiseksi. Toiminnan rajoittuessa puron välittömään läheisyyteen hakemusalueen yläosaa lukuun ottamatta ei sen voida katsoa pienentävän merkittävästi niiden pinta-alaa tai heikentävän niiden luonnontilaa em. Natura-alueella.

Suunnitellulta kullanhuuhdonta-alueelta (Kiirunakuru) tai sen läheisyydestä ei tunneta muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, mutta koska näitä alueita ei ole kokonaan kartoitettu, voi niitä siellä olla. Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännökseen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännos, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäännökseen

kohdalta heti keskeytettävä ja työn johdon viipymättä saatettava asia Museoviraston tietoon tarpeellisia toimenpiteitä varten.

Hakemusalueen puolivälissä ojan länsipuolella on hakijan aikanaan rakentama rakennus, käymälä ja muita rakenteita. Metsähallitus katsoo, että kullanhuuhdonta-alue tulee rajata siten, että kaikki rakennelmat mahtuvat alueen sisäpuolelle. Tässä yhteydessä on myös syytä tarkastella niiden tarpeellisuutta.

Metsähallitus pyytää Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen kullanhuuhdontaluvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-ainesten pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.
- Kaivukauden päättyessä on jyrkät kaivantojen reunat luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi. Näillä toimenpiteillä parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään vahinkoja.
- Maapuiden keruu polttopuuksi ei ole sallittua Urho Kekkosen kansallispuistossa.
- Metsähallituksen kanssa on sovittava mm. seuraavista asioista:
 - o Pystypuiden kaataminen on kielletty. Mikäli kullanhuuhdonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon.
 - o Ajoneuvoilla liikkuminen Urho Kekkosen kansallispuistossa vaatii Metsähallituksen luvan.

Metsähallitus katsoo, että kullanhuuhdontaluvan saaja on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja/tai kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista.

Haettava kullanhuuhdonta-alue on pienempi kuin 31.12.2013 päättyvä valtaus 9082/1.

Metsähallitus vapauttaa vakuuden vasta, kun luvan ulkopuolelle jäävä alue on tarkastettu ja hyväksytty.

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sodankylän kunnalle 13.12.2013
Sodankylän kunnan lausunto 15.1.2014

Kohde sijaitsee Urho Kekkosen kansallispuiston alueella. Alueella ei ole kaavaa. Sodankylän kunnalla ei ole huomautettavaa kullanhuuhdontalupahakemuksen johdosta.

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 13.12.2013

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 30.12.2013.

Kullanhuuhdontalupahakemuksen alue sijoittuu Urho Kekkosen kansallispuiston alueelle. Kansallispuiston alue on lähes samalla rajauksella liitetty myös Euroopan Unionin Natura 2000-suojelualueverkostoon. Kansallispuistosäännöksissä on sallittu perinteinen kullanhuuhdonta tietyin rajoituksin. Konekaivuu on uuden kaivoslain myötä kielletty siirtymäajan jälkeen. Kansallispuiston osalta kullanhuuhdontaluvassa on otettava huomioon

kansallispuistoa koskevat lait ja asetukset, puiston hoito- ja käyttösuunnitelma sekä puiston järjestyssääntö.

Haettavan kullanhuuhdonta-alueen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia rauhoitettujen tai uhanalaisten lajien esiintymiä. Alueella tulee huomioida keskeisimmät luontotyytit, joihin Urho Kekkosen kansallispuiston alueella harjoitettavalla kullankaivulla on ilmeisiä vaikutuksia. Näitä ovat Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit sekä pikkujoet ja purot. Luontodirektiivin priorisoituihin luontotyyppisiin (borealiset luonnonmetsät, aapasuot ja puustoiset suot) kullan kaivutoiminnalla ei ole merkittävää heikentävää vaikutusta, mikäli toimitaan turvemaiden ulkopuolella. Muihin Natura-luontotyyppisiin, subarktisiin salix-pensaikkoihin sekä vaihettumisoihin ja rantasoihin heikentävää vaikutusta voi olla, mikäli kaivaminen kohdistuu suoraan näihin luontotyyppisiin tai kaivetusta maa-aineksista suurten kevät- ja kesätulvien seurauksena aiheutuu liettymistä kasvipeitteelle (sammalet, putkilokasvit).

ELY-keskus katsoo, että toiminta haettavalla kullanhuuhdonta-alueella ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Urho Kekkosen kansallispuiston Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppisiä tai lajien elinympäristöjä. Näin ollen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia ei tarvitse tehdä.

ELY-keskus toteaa myös, että kaikessa toiminnassa Natura2000-alueilla tai niiden läheisyydessä on huolehdittava siitä, ettei toimenpiteillä merkittävästi heikennetä alueen valinnan perusteena olevia luontotyyppisiä tai lajien elinympäristöjä.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, vesiensuojelu

Hakemukseen ei sisälly kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa. Suunnitelma on hyvin yleispiirteinen, eikä siitä tarkemmin ilmene, miten suunnitelmalla todellisuudessa ehkäistään mahdollisia ympäristöhaittoja, mm. humuksen ja kiintoaineksen huuhtoutumista vesistöön ottaen huomioon myös tulva-aikaiset virtaamat. Kaivaminen alueella on tarkoitettu suorittaa lapiokaivuna. Huuhdottavan aineksen käsittely tulee järjestää siten, että samentumista aiheuttavan humuksen ja kiintoaineksen joutuminen vesistöön estetään myös tulva-ajat huomioon ottaen.

Mikäli alueella on lähteitä, on niiden luonnontilan muuttaminen kielletty vesilain nojalla.

Kalatalous

Haetulla kullanhuuhdonta-alueen vesistöllä on kalataloudellinen merkitys kalojen oleskelualueena, kulkureittinä ja myös kutu- ja poikastuotantoalueena. Huuhdonnassa tuleekin huomioida edellä mainitut asiat ja näin ollen kiinnittää huomiota siihen, että puronvarsi pensaineen ja puustoineen säilytetään mahdollisimman hyvin.

Kulkeminen alueella

Hakemuksessa kulku ja huolto huuhdonta-alueelle on pääsääntöisesti esitetty tapahtuvaksi olemassa olevia tieyhteyksiä ja kulku-uria pitkin.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 13.12.2013

Saamelaiskäräjien lausunto 20.2.2014

Saamelaiskäräjien yleiskannanotto ei-koneellisiin kullankaivulupiin saamelaisten kotiseutualueella

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 7.6.2012 päättänyt, että se ei lähtökohtaisesti vastusta vanhan kaivoslain (503/65) nojalla myönnettyjen valtauslupien myöntämistä kullanhuuhdontaluviksi. Uudet kaivoslain mukaiset kullanhuuhdontahakemukset tulee kuitenkin käsitellä kaivoslain §:n 38 ja §:n 50 mukaisesti.

Saamelaiskäräjien hallituksen em. päätökseen sisältyvän linjauksen mukaisesti saamelaiskäräjät ei lähtökohtaisesti vastusta kullanhuuhdontalupien (lapiokaivu) myöntämistä sellaisille alueille, joilla jo ennestään on harjoitettu kullankaivutoimintaa. Myönnettävien lupien mukainen toiminta kohdistuisi sellaisille alueille, jotka eivät alueella harjoitetun aiemman toiminnan vuoksi pääasiassa ole enää luonnontilaisia, ja joiden käyttäminen edelleen kullankaivutoimintaan ei näin ollen aiheuttaisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, mukaan lukien saamelaisten perinteiset elinkeinot ja niiden modernin harjoittamisen muodot. Lupaehdoissa tulee todeta, että kaivukuoppia ei tule liputtaa, koska ne ovat turvallisuusrishti poroille. Kaivukuopat tulee merkitä muulla tavoin selkeästi maastoon.

Uuden kaivoslain 38 §:n soveltaminen

Lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Kaivoslain nojalla myönnettävien lupien mukaisesta toiminnasta saamelaisten oikeuksille aiheutuvat vaikutukset johtuvat saamelaiskäräjien käsityksen mukaan suurelta osin siitä, että kaivutoiminnan seurauksena aina syntyy ympäristövaikutuksia, jotka taas välillisesti vaikuttavat alueen saamelaisväestön edellytyksiin alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan näiden ollessa erityisellä tavalla luontosidonnaisia.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan uuden kaivoslain 38 §:n em. yleislauseke lainsäätäjän tarkoittamassa mielessä tarkoittaa käytännössä, että Tukesin tulisi kaivoslain mukaisia lupia myöntäessään kaikissa myönnettävien lupien lupaehdoissa soveltaa kriteereitä, jotka kussakin yksittäistapauksessa pienentäisivät mahdollisia ympäristövaikutuksia ja näin saamelaiselinkeinoille aiheutuvia muita haittoja mahdollisimman tehokkaasti. Saamelaiskäräjät ehdottaakin, että Tukes kaivosviranomaisena soveltaisi käytännön osoituksena uuden kaivoslain 38 §:n vaikutusten huomioimisesta jatkossa myönnettäviin lupiin ympäristöoikeuden ja -hallinnon BAT (best available technique) ja BEP (best

environmental practice) –periaatteita. Periaatteiden käytännön soveltamiseksi Tukesin tulisi selvittää mitä ”parhaan käytettävissä olevan tekniikan” ja ”ympäristön kannalta parhaan käytännön” sovellukset käytännössä ovat kulloinkin käsillä olevassa lupa-asiassa ja edellyttää niiden soveltamista.

Edellä kuvattujen periaatteiden soveltaminen tarkoittaa käytännössä myös sitä, että Tukesin tulisi edellyttää luvan hakijoilta nykyistä laajempaa ja yksityiskohtaisempaa kuvausta käytettävistä menetelmistä, tekniikoista ja suunnitellusta toiminnasta kokonaisuutena, sisältäen myös konkreettisen arvioon vaikutuksista, joita suunnitelluilla toimenpiteillä tulee olemaan luontoympäristöön. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan hakemuksia, joissa toiminnan ympäristövaikutuksia ei ole kuvattu lainkaan, kuten useiden hakemusten kohdalla on asian laita, ei tulisi sellaisenaan hyväksyä, koska kaivutoiminnalla aina on jonkinasteisia vaikutuksia luontoympäristöön. Toisaalta vaikutusten kuvaaminen edes pääpiirteittäin luo pohjan sen arvioimiseksi, millainen vaikutus näillä luontoympäristön muutoksilla voi olla saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksille.

Vasta, kun edellä kuvatut asiat saadaan lupaprosessissa asianmukaisesti kuvattua, on BAT ja BEP –periaatteita mahdollista soveltaa. Toisaalta, kuten jo todettu, lupahakemuksista ei muilla sidosryhmillä ole edellytyksiä antaa oikeisiin ja riittäviin tietoihin perustuvaa lausumaakaan, ellei em. lupaprosessin olennaisia vähimmäiskriteereitä erityisesti hakemuksen sisällön suhteen tarkisteta nykyisin voimassa olevasta käytännöstä.

Saamelaiskäräjät edellyttää, että nk. jatkolupa-asioissa lupamääräyksiä ei saa lieventää aiemman luvan ehdoista. Mikäli lupaehtoja lievennetään, tulee Tukesin neuvotella asiasta saamelaiskäräjien kanssa kaivoslain §:n 38 mukaisesti.

Saamelaiskäräjät toteaa edelleen, että Tukesin toiminta kaivosviranomaisena saamelaisten kotiseutualueen kullanhuuhtontahakemusten käsittelyssä vaatii edelleen kehittämistä ja yhteistyötä saamelaiskäräjien kanssa, jotta kaivoslain §:n 38 edellytykset lupaprosessien osalta täyttyisivät. Tähän mennessä Tukes ei ole saamelaiskäräjille tulleissa lausuntopyynnöissään käsitellyt lainkaan kaivoslain §:n 38 ja §:n 50 toimeenpanoa. Tukesin lausuntopyynnöissään käyttämä kieliasu: ”Ennen asian ratkaisemista Tukes varaa saamelaiskäräjille mahdollisuuden selvittää hakemusten mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaan kieltään ja kulttuuriaan, harkita mahdollisten haittojen vähentämistä ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottaa kantaa saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen” ei ole kaivoslain §:n 38 mukainen, eikä luo edellä esitetyllä tavalla riittäviä edellytyksiä todelliseen vaikutustentarviointiin.

Kaivoslain 38 §:n tarkoitus hallituksen esityksen mukaan

Kaivoslain §:n 38 mukaan lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai

kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Hallituksen esityksessä kaivoslaiksi (HE 273/2009vp) ohjataan tarkemmin §:n 38 soveltamista. Hallituksen esitys nimenomaisesti linjaa lupaviranomaisen tehtäväksi 1 momentin nojalla saamelaisten kotiseutualueita koskevia malminetsintälupa-, kaivoslupa- ja kullanhuuhdontalupahakemuksia käsitellessään selvittää luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat hyödyt ja haitat saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Hallituksen esitys korostaa lupaviranomaisen vastuuta asian selvittämisessä, vaikka edellyttää yhteistyötä saamelaiskäräjien kanssa. Tukes ei ole tähänastisessa toiminnassaan selvittänyt hakemusten vaikutuksia saamelaiskulttuuriin. Tämän vuoksi saamelaiskäräjät näkee lupaprosessien ja lupaedellytysten tarkistamisen edellä kuvatulla tavalla välttämättömäksi, jotta kaivoslain 38 §:n edellytykset tulisivat asianmukaisesti hoidetuksi lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla.

Selvitystyössä ja lupaharkinnassa on edellä esitetyn lisäksi 1 momentin 1 kohdan mukaan otettava huomioon hakemuksessa tarkoitetun alueen läheisyydessä olevat vastaavat voimassa olevat malminetsintäluvut, kaivosluvut tai kullanhuuhdontaluvat sekä alueella aiemmin harjoitettu toiminta, alueen luonnon tila ja toisen (2) kohdan mukaan, mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee. Nyt Tukes ei ole toimittanut kullanhuuhdonta-hakemusten mukana tietoa alueen läheisyydessä olevista vastaavista kaivoslain nojalla myönnettyistä luvista tai alueen ominaisuuksista yleisemmin, vaan on ainoastaan osoittanut asian selviävän internetistä löytyvien karttojen pohjalta. Lain §:n 38 mukaisessa selvitystyössä ja lupaharkinnassa on 1 momentin 3 kohdan mukaan otettava huomioon muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot (esimerkiksi metsätalous) hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen läheisyydessä. Tukesin on selvittettävä kaivoslain mukaisesti alueen muut käyttömuodot ja toimitettava olennainen tieto kootusti lausuntopyyntöjen yhteydessä nähtäväksi.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lausunnoissa esitetyt seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Hakijan selitys

Hakijalta ei ole pyydetty selitystä.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 550 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Rovaniemen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Terho Liikamaa
Kaivosvli-insinööri

Pasi Molkoselkä
Ylitarkastaja

LIITTEET Liite 1. Valitusosoitus
 Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
 Liite 3. Ohjeet vakuuden asettamiseen
 Liite 4. Panttaussitoumus

TIEDOKSI Lapin ely-keskus
 Lapin paliskunta
 Metsähallitus
 Saamelaiskäräjät
 Sodankylän kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Rovaniemen hallinto-oikeus

käyntiosoite: Valtakatu 17, 96200 Rovaniemi

postiosoite: PL 8112, 96101 Rovaniemi

puhelin: 029 56 42900

telekopio: 029 56 42995

sähköposti: rovaniemi.hao@oikeus.fi

